

№ 9.

Warszawa, dn. 27 lutego 1932 r.

Ogóln. zbioru № 516.

WYDAWCA: W imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych—Wiceprezes Rady Związku inż. S. J. Okolski.
Redaktor odpowiedzialny inż. Maurycy Chorzewski.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: Warszawa, Krak. Przedmieście 5 m. 7, tel. 714-26. Adres telegr.: „Metalowcy — Warszawa“.

TREŚĆ NUMERU: Obowiązek prowadzenia wykazów i spisów młodocianych.— Państwowy podatek od energii elektrycznej.— Zmiana statutu Z. U. P. U.— Sprawozdanie Banku Polskiego za 1931 rok.— Kronika.— Ceny.— Patenty.

Z okazji wykończenia 500-ej lokomotywy składamy Pierwszej Fabryce Lokomotyw w Polsce nasze najlepsze życzenia.

Redakcja „Przemysłu Metalowego“.

OBOWIĄZEK PROWADZENIA WYKAZÓW I SPISÓW MŁODOCIANYCH.

W № 8 „Dziennika Ustaw R. P.“ z dn. 6 lutego r. b. pod poz. 49 zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dn. 24 grudnia 1931 r. o wykazach i spisach młodocianych następującej treści:

Na podstawie art. 11 i 20 ustawy z dnia 2 lipca 1924 r. w przedmiocie pracy młodocianych i kobiet (Dz. U. R. P. № 65, poz. 636) w brzmieniu ustawy z dnia 7 listopada 1931 r. w sprawie zmian i uzupełnień niektórych postanowień ustawy z dnia 2 lipca 1924 r. w przedmiocie pracy młodocianych i kobiet (Dz. U. R. P. № 101, poz. 773) zarządzam, co następuje:

§ 1. Zakłady pracy, objęte art. 1 ustawy, zatrudniające młodocianych, obowiązane są prowadzić wykazy młodocianych według załączonego wzoru.

Wykaz powinien być prowadzony w formie książki sznurowej, zawierającej 50 folio. Do osznurowania i przyłożenia pieczęci lakowej wykaz powinien być przedstawiony inspektorowi Pracy właściwego obwodu.

§ 2. Wykaz młodocianych powinien być przechowywany w zakładzie pracy i okazywany na żądanie organów inspekcji pracy.

§ 3. Zakłady pracy, wymienione w § 1 niniejszego rozporządzenia, powinny prowadzić spis młodocianych, według załączonego wzoru, który będzie wywieszony w zakładzie pracy, w miejscu widocznym. Spis ten powinien być utrzymany zawsze w stanie czytelnym.

§ 4. Spis młodocianych powinien zawierać, oprócz imienia i nazwiska młodocianego, oznaczenie początku i końca pracy, przerw w pracy i rodzaju pracy.

§ 5. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w miesiąc po ogłoszeniu.

Z chwilą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia traci moc obowiązującą rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 14 grudnia 1924 r. o wykazach i spisach młodocianych (Dz. U. R. P. № 114, poz. 1023).

Rozporządzenie powyższe wraz ze wzorami wykazu i spisu, zostało ogłoszone również w № 34 „Monitora Polskiego“ z dn. 12 lutego r. b. Numer „Monitora“ kosztuje 20 gr.

PAŃSTWOWY PODATEK OD ENERGII ELEKTRYCZNEJ.

W „Dzienniku Ustaw R. P.“ № 112 z dnia 31 grudnia 1931 r. została ogłoszona pod poz. 880 ustawa z dnia 17 grudnia 1931 r. o państwowym podatku od energii elektrycznej. Przytaczamy z niej poniżej ustępy, dotyczące wzajemnych obowiązków odbiorców i sprzedawców energii elektrycznej.

Art. 1. (1) Państwowemu podatkowi od energii elektrycznej podlega energia elektryczna, pobierana odpłatnie na niskim napięciu przez poszczególnych odbiorców dla celów oświetleniowych oraz dla innych celów, o ile jest mierzona wspólnie z energią dla światła. Podatek wynosi 10% wartości zużytej energii.

(2) Nie podlega jednak podatkowi energia elektryczna, pobierana przez odbiorców dla celów oświetleniowych, mierzona wspólnie z energią elektryczną, pobieraną dla innych celów, o ile na cele oświetleniowe zużywana jest tylko nieznaczna część pobieranej energii. Bliższe w tym względzie przepisy wyda w drodze rozporządzenia Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Robót Publicznych.

(3) W gminach miejskich, liczących ponad 25 000 mieszkańców, do określonego w niniejszym artykule państwowego podatku od energii elektrycznej i łącznie z tym podatkiem może być pobrany w razie uchwalenia przez stanowiące organa samorządowe dodatek komunalny w wysokości, nie przekraczającej 25% podatku państwowego; dodatek przypada tej gminie, w której znajduje się miejsce zużycia energii.

Art. 3. (1) Do opłacania podatku obowiązany jest odbiorca.

(2) Za podstawę do obliczania wartości energii elektrycznej celem wymiaru podatku służy należność, policzona przez zakład elektryczny za tę energję.

Art. 4. (1) Sprzedawca energii elektrycznej jest obowiązany do obliczania i poboru kwot podatku wraz z dodatkiem komunalnym, przypadającego od odbiorcy, przy regulowaniu przez odbiorcę należności za energję elektryczną.

(2) W razie zaniechania tego obowiązku przez sprzedawcę, służy władzy skarbowej prawo ściągnięcia od sprzedawcy niepobraných przezeń kwot podatku wraz z dodatkiem przy obliczeniu w myśl obowiązujących przepisów kar za zwłokę i kosz-

tów przymusowego ściągnięcia; w tym wypadku służy sprzedawcy prawo poszukiwania od odbiorcy sum, zapłaconych za odbiorcę.

Art. 5. (1) Sprzedawca energii elektrycznej może poszukiwać podatku od uchylających się od jego płacenia odbiorców w tym samym trybie i z temi samemi skutkami, jak przypadających mu za sprzedaną energję elektryczną należności.

(2) Sprzedawca może również stosować te same rygory, jakie służy mu na podstawie zawartych umów lub z mocy prawa odnośnie do niepłacących należności za energję elektryczną odbiorców; w szczególności służy sprzedawcy prawo przzerwania dostawy energii elektrycznej.

(3) W wypadku uiszczenia przez odbiorcę części należności za pobraną przezeń energję elektryczną uważa się, iż 10% wpłaconej sumy uiszczył odbiorca jako podatek. Stosuje się to również do ugód, zawartych przez dostawcę z odbiorcą sądownie lub pozasądnie.

Art. 9. (1) Od państwowego podatku od energii elektrycznej zwolnieni są odbiorcy na terenie województw: wołyńskiego, poleskiego, nowogródzkiego, wileńskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego oraz z województwa pomorskiego powiatów: morskiego, kartuskiego, kościńskiego, tczewskiego, gniewskiego, chojnickiego i miasta Gdyni na przeciąg lat 10 od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

(2) Rada Ministrów może na wniosek Ministra Skarbu, przedstawiony w porozumieniu z Ministrem Robót Publicznych, okres ten przedłużyć.

Art. 10. Do państwowego podatku od energii elektrycznej nie pobiera się 10% dodatku, opłacanego w myśl ustawy z dnia 12 lutego 1931 r. o poborze 10% dodatku do niektórych podatków i opłat stemplowych (Dz. U. R. P. № 16, poz. 82).

Art. 12. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1932 r. i obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej z wyjątkiem województwa śląskiego, traci zaś moc obowiązującą w terminie, który zostanie określony przez Rozporządzenie Rady Ministrów.

PODATEK DOCHODOWY. TERMIN SKŁADANIA ZEZNAŃ O DOCHODZIE OSÓB FIZYCZNYCH.

W № 12 „Dziennika Ustaw“ z dnia 19 b. m. zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 6 lutego 1932 r. w sprawie przesunięcia terminu do składania zeznań na rok 1932 o dochodzie z art. 50 ustawy o państwowym podatku dochodowym następującej treści:

§ 1. Termin do składania przez osoby fizyczne i spadki wakujące (nieobjęte) zeznań o dochodzie, wyznaczony w art. 50 ustawy o państwowym podatku dochodowym (Dz. U. R. P. z 1925 roku № 58, poz. 411) — przesuwa się na rok podatkowy 1932 z dnia 1 marca do dnia 1 maja 1932 r.

WYTWÓRCZOŚĆ SUROWCÓW W POLSCE W R. 1931.

Według danych, zaczerpniętych z „Wiadomości Statystycznych“, produkcja najważniejszych surowców w Polsce wyniosła w tysiącach tonn:

	1930 r.	1931 r.
Węgiel	37 520	38 265
Surówka żelaza	480	349
Stal	1 241	1 040
Cynk	175	130

Odnośne dane za ostatnie trzy miesiące roku 1930 i 1931 są następujące:

	Październik		Listopad		Grudzień	
	1930 r.	1931 r.	1930 r.	1931 r.	1930 r.	1931 r.
Węgiel	3 661	3 767	3 478	3 740	3 399	3 184
Surówka żelaza	39	24	37	22	36	18
Stal	114	68	108	47	79	37
Cynk	15	9	15	9	15	8

ZMIANA STATUTU Z. U. P. U.

W № 25 „Monitora Polskiego“ z dnia 1 lutego r. b. został ogłoszony nowy statut Z. U. P. U. W stosunku do obowiązującego dotychczas statutu („Monitor“ № 31 z r. 1929) nowy statut wprowadza szereg zmian, wynikających z postanowień Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 listopada 1930 roku (Dz. U. R. P. № 81, poz. 635) o organizacji i funkcjonowaniu instytucji ubezpieczeń społecznych.

Najistotniejsze z tych zmian dotyczą organizacji i składu władz Z. U. P. U. Zamiast przewidzianych w poprzednim statucie organów, jakimi były: Rada, Zarząd, Komisja Rewizyjna, Komisja Rentowa oraz ściślejsze organa wykonawcze: Komisja Administracyjna i Komisja Zasiłkowa, nowy statut przewiduje, iż organami Zakładu są: Rada Zarządzająca, Dyrektor, Komisja Rewizyjna i Komisja Rentowa.

Skład Rady Zarządzającej jest różny od składu poprzedniej Rady. Składać się ona będzie ze stałej liczby 22 członków, w tem 16 z wyboru (10 przedstawicieli pracowników i 6 przedstawicieli pracodawców) i 6 z nominacji z pośród praktycznych i teoretycznych znawców zagadnień ubezpieczeniowych, podczas gdy według dawnego statutu liczba członków Rady była zależna od liczby ubezpieczonych (3 członków Rady na każde pełne 2500 ubezpieczonych) i mogła osiągnąć liczby 25 osób, przyczem na 2 przedstawicieli pracowników miał przypadać 1 przedstawiciel pracodawców.

Doniosłą zmianą jest rozszerzenie kompetencji Dyrektora, jako organu wykonawczego Zakładu; Dyrektor jest powoływany przez Radę Zarządzającą i ma przekazany sobie szereg funkcji, należących według dawnego statutu do kompetencji Zarządu i Komisji Administracyjnej.

Poza zmianami o charakterze organizacyjnym nowy statut wprowadza pewne zmiany w załatwianiu formalności, związanych ze zgłaszaniem przez zakłady pracy do Z. U. P. U. pracowników; zmiany te polegają na zmianie dotychczasowych formularzy zgłoszeń poszczególnych pracowników i zgłoszeń zmian w wykazach miesięcznych, jak również na zmianie formularza o żądaniu zwolnienia od ubezpieczenia na podstawie art. 6 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o ubezpieczeniu pracowników umysłowych. Osoby zwolnione od obowiązku ubezpieczenia na podstawie art. 5 ustawy o ubezpieczeniu pracowników umysłowych według nowych zarządzeń nie będą zgłaszane do Z. U. P. U. (dotąd były zgłaszane na formularzu № 4). Karty ubezpieczeniowe żadnym zmianom nie uległy. Nowe wzory formularzy będą do nabycia w biurze Z. U. P. U. oraz w Kasach Chorych po wyczerpaniu zapasu dotychczasowych. Różnice wprowadzone przez nowy statut we wzorach formularzy są stosunkowo niewielkie.

Dalsze przepisy nowego statutu normują postępowanie w sprawie świadczeń emerytalnych i świadczeń z powodu braku pracy, dobrowolnego kontynuowania ubezpieczenia, nabycia lat poprzedniej służby oraz ubezpieczenia dobrowolnego.

Ostatnie paragrafy mówią o powołaniu tymczasowych władz Z. U. P. U. po rozwiązaniu dotychczasowych (Komisji Organizacyjnej). Władzami tymczasowymi są: Tymczasowa Komisja Zarządzająca, Tymczasowa Komisja Rentowa i Tymczasowa Komisja Rewizyjna.

Z dniem ogłoszenia nowego statutu zostały rozwiązane dotychczasowe władze kolegjalne Z. U. P. U. (Komisja Organizacyjna oraz wyłonione z pośród jej członków ciała kolegjalne, wykonujące czynności władz i organów ściślejszych Z. U. P. U.) oraz powołane przez Ministra Pracy i Opieki Społecznej władze tymczasowe w następującym składzie:

Tymczasowa Komisja Zarządzająca (przewodniczący oraz 5 członków, w tem 2 pracodawców i 3 pracowników); przewodniczący — B. Nakoniecznikoff, zastępca — nie mianowany; członkowie z ramienia pracodawców: M. Jastrzębowski i W. Kozłowski (zastępcy — mec. R. Gerlicz, i Z. Kačka); z ramienia pracowników: S. Gacki, W. Leśniewski i A. Minkowski (zastępcy — M. Grzybowski, M. Kościński i W. Szczepański).

Tymczasowa Komisja Rentowa (przewodniczący oraz 3 członków, w tem 1 pracodawca i 2 pracowników) — przewodniczący J. Pierchalski, zastępca J. Zagrodzki; członkowie z ramienia pracodawców R. Gerlicz (zastępca Z. Kačka) oraz z ramienia pracowników W. Leśniewski i W. Szczepański (zastępcy — W. Kościński i A. Minkowski).

Tymczasowa Komisja Rewizyjna (przewodniczący i 3 członków, w tem 2 pracodawców i 1 pracownik): przewodniczący M. Klott; członkowie z ramienia pracodawców: S. Bartosiewicz i W. Froelich (zastępcy — E. Wencel i W. Heiman), z ramienia pracowników — J. Prorok (zastępca J. Baryłło).

Jednocześnie zostały opracowane i wydane przez Ministra Pracy i Opieki Społecznej instrukcje w sprawie składu i zakresu działania tymczasowych władz Z. U. P. U. oraz regulaminu czynności.

Do zadań Tymczasowej Komisji Zarządzającej należy wykonywanie czynności Rady Zarządzającej, przewidzianej w § 10 statutu.

Tymczasowe władze Z. U. P. U. pełnić będą swe czynności do czasu ukonstytuowania się władz z wyboru, omówionych wyżej a przewidzianych przez nowy statut Z. U. P. U.

UPADŁOŚCI OGŁOSZONE.

W styczniowym numerze „Wiadomości Statystycznych“ z roku bież. znajdujemy szereg danych o ilości przedsiębiorstw w Polsce, którym ogłoszono upadłość.

Poniższa tabelka wskazuje liczbę upadłości za 11 miesięcy 1931 roku w porównaniu z rokiem 1930 oraz ostatnie dane za październik i listopad 1931 roku:

Rok i miesiąc	Ogółem	Spółki akcyjne	Sp. z o. o.	Spółdzielnie	Sp. firm. komand.	Firmy jednoosobowe
1930 (I—XI)	748	28	69	26	112	513
1931 (I—XI)	668	36	92	33	99	408
październ. 1931	75	2	9	4	9	51
listopad 1931	52	2	4	2	11	33

Z tabliczki widzimy, że wprawdzie ogólna liczba upadłości spadła z 748 do 668, jednak prawie całkowicie w grupie firm jednoosobowych, w której zmniejszyła się o 105 firm, natomiast liczba upadłości spółek akcyjnych, spółek z ograniczoną odpowiedzialnością i spółdzielni — wzrosła średnio o 31%.

Poniżej podajemy odnośne dane dla najważniejszych branż przemysłowych:

Rok i miesiąc	Miechaniczne	Metalowy	Maszyn. i elektrot.	Chemiczny	Włókienniczy	Papierniczy	Drzewny	Budowlany	Razem
1930 — XI	2	3	—	1	1	1	2	2	12
1931 — X	2	2	—	2	3	—	3	1	13
1931 — XI	—	1	2	1	10	—	—	1	15

Najwięcej upadłości ogłoszono, jak widać, fabrykom włókienniczym.

Dla ilustracji podajemy, że w Niemczech ogólna liczba ogłoszonych upadłości w grudniu r. ub. wyniosła 1 150, a w styczniu r. b. 1 094, zaś liczba udzielonych nadzorów sądowych w grudniu r. ub. 848, a w styczniu r. b. 729.

SPRAWOZDANIE BANKU POLSKIEGO ZA 1931 ROK.

Bank Polski ogłosił sprawozdanie za ósmy rok swej działalności, to jest za 1931 r.

Poza działami, obejmującymi zestawienia czysto rachunkowe, sprawozdanie poświęca sporo miejsca ogólnej ocenie sytuacji gospodarczej kraju na tle kryzysu światowego.

Kryzys gospodarczy, który ogarnął cały świat, charakteryzował się w latach 1929 i 1930 nadprodukcją zarówno w dziedzinie surowców jak i wyrobów przemysłowych. Stale wzrastająca podaż towarów, niewspółmierna z przyrostem zdolności konsumpcyjnej, doprowadziła do ostrego spadku cen, który podkopał opłacalność produkcji oraz nadwreżył zdolność płatniczą nie tylko poszczególnych przedsiębiorstw i działów wytwórczości, ale nawet całych organizmów państwowych. W 1931 roku objawy kryzysu zaznaczyły się ujemnie w sytuacji skarbowej większości państw, uzewnętrzniając się z całą ostrością w dziedzinie bankowej i giełdowej, aby w ostatecznym wyniku znaleźć swój najjaśniejszy wyraz w załamaniu się walut szeregu państw.

Przyczyny tego załamania się walut były również natury fiskalnej, gdyż gospodarka budżetowa poszczególnych państw nie umiała przystosować się należycie do radykalnie zmienionych warunków. Nie mniejszy wpływ wywarła nieprzezorna międzynarodowa polityka kredytowa, zarówno pod względem formy rozmieszczenia kredytów, jak celu i użytkowania tych kredytów. W ostatnich czasach doszło do tego, że paritet złota i pełna swoboda w obrocie dewizowym zostały zachowane tylko przez kilka państw, a wśród nich także przez Polskę. Tymczasem, jak słusznie stwierdza sprawozdanie, „powszechne zachwianie systemów walutowych i protekcyjnistyczna polityka państw, prowadzona w imię ochrony waluty, powodują coraz dalej idący zastój w wymianie międzynarodowej. *Zamiast solidarności międzynarodowej przyjmuje się w coraz szybszym tempie system ekonomii zamkniętej, polegającej jedynie na własnych siłach poszczególnych krajów.*”

Polska wykazała wybitną odporność na wstrząsy kryzysu światowego. Dotychczasowy paritet walutowy utrzymał się pomimo to (od siebie dodamy: między innymi także dlatego), że nie wprowadzono żadnych ograniczeń dewizowych. Budżet państwowy przy pomocy radykalnych skreśleń wydatków, otwarcia nowych źródeł dochodowych i *ofiarnego ustosunkowania się społeczeństwa*, wykazał (po okresie deficytowym) w dwu ostatnich miesiącach drobną nadwyżkę

wpływów nad rozchodami. Sprawozdanie wyraża nadzieję, że organizm gospodarczy Polski, oparty na dużej samowystarczalności i skromności potrzeb przetrwa, jak całość, obecny tak ciężki i długi okres katastrofalnej konjunktury światowej i wyjdzie z niej bez naruszenia zdrowych podstaw swego bytu, zdolny do szybkiego odprężenia i wkroczenia zpowrotem na drogę normalnego rozwoju.

Przechodząc do analizy szczegółowej poszczególnych działów wytwórczości krajowej, sprawozdanie stwierdza, że zbyt artykułów przemysłowych na rynku krajowym pozostawał pod znakiem dalszego spadku zdolności nabywczej głównych grup konsumentów i ograniczenia działalności inwestycyjnej, zarówno instytucji państwowych i samorządowych, jak też i prywatnych.

Spadek zdolności nabywczej na rynku krajowym oraz rosnące trudności eksportu spowodowały dalsze ograniczenia wytwórczości krajowej, tak że wskaźnik produkcji przemysłowej w 1931 roku wykazuje w poszczególnych miesiącach 1931 roku stały spadek (okres 1925 — 27 = 100)

styczeń 1930 r.	116,6	lipiec 1931 r.	92,4
grudzień „	101,9	październ. „	88,8
styczeń 1931 r.	95,5	grudzień „	77,9
kwiecień „	93,0		

Ograniczenie produkcji przemysłowej wpłynęło na obniżenie stanu zatrudnienia i wzrost bezrobocia, które w porównaniu z 1930 rokiem przedstawiały się w sposób następujący:

	Ilość zatrudnionych	Ilość bezrobotnych	
		całkowicie	częściowo
styczeń 1930 r.	769 582	241 974	108 812
listopad „	765 092	211 918	106 835
styczeń 1931 r.	643 804	340 718	82 717
listopad „	643 163	266 027	123 193

Bardzo ciekawe jest zestawienie, ilustrujące stosunek płac robotników do pensji pracowników państwowych, które świadczy, że stosunek ten kształtuje się na korzyść robotników (100 = rok 1927)

	Płace robotnicze	Pensje prac. państw.
koniec 1930 r.	121,0	112,8
„ 1931 r.	118,8	94,6

Skurczenie się rynku krajowego oraz poważne trudności zbytu na rynkach zagranicznych zmusiły przemysł polski do kontynuowania wysiłków organizacyjnych, zarówno pod względem technicznym, przez reorganizację pracy i stosowanie nowych metod produkcji, jak też i pod względem handlowym, przez intensywny ruch kartelizacyjny, jaki przejawiał się w formie konwencji, karteli i syndykatów.

Z pośród wielu przyczyn zmniejszenia się obrotów handlowych w kraju wymienić należy przede wszystkim ogólny spadek konsumpcji oraz to, że kupcy skutkiem pogorszenia się wypłacalności nabywców przechodzą na transakcje gotówkowe, co wpływa hamująco na stan obrotów.

Ceny towarów kształtowały się w 1931 roku wybitnie niżkowo. Wskaźnik cen, który w 1927 r. wynosił 100, spadł.

	wskaźnik ogólny	artykuły przemysłowe
grudzień 1929 r.	92,0	101,1
„ 1930 r.	76,2	86,9
„ 1931 r.	66,4	74,0

Sprawozdanie podkreśla, że w 1931 roku obniżenie ogólnego wskaźnika cen nastąpiło skutkiem spadku cen artykułów przemysłowych, gdyż artykuły rolne wykazały tylko nieznaczne potanie.

Handel zagraniczny Polski wykazuje bardzo znaczny spadek obrotów przy zachowaniu salda dodatniego (w milj. złotych).

	O g ó ł e m		Surowce i wyroby przemysłowe	
	przywóz	wywóz	przywóz	wywóz
1929 r.	3111,0	2813,4	2654,8	1800,0
1930 r.	2245,9	2433,2	1885,5	1506,5
1931 r.	1462,3	1878,7	1226,7	1230,2

Charakterystyczną cechą wywozu polskiego w 1931 r. jest znaczny wzrost eksportu wyrobów gotowych przy jednoczesnym spadku wywozu surowców.

Ujemne skutki kryzysu odbiły się w całej pełni na rynku pieniężnym. Zmniejszona ilość wkładów przy zwiększonym popycie kredytowym doprowadziła do usztywnienia rynku. Również sytuacja międzynarodowego rynku pieniężnego, gdzie spadek waluty przybrał rozmiary kataklizmu, nie pozostała bez wpływu na stan polskiego rynku pieniężno-kredytowego. Jednak pod koniec roku nastąpiło pewne uspokojenie, świadczące dobrze o odporności polskiego systemu walutowego i polskiej bankowości, które mimo poważnego odpływu wkładów wewnętrznych oraz wycofywania lokat zagranicznych z banków polskich potrafiły wywiązać się sprawnie ze swych zobowiązań.

Obieg pieniężny w Polsce, który w dniu 31. XII. 1930 roku wynosił 1569,2 milj. złotych, spadł w dniu 31. XII. 1931 r. do 1459,7 milionów złotych, a obrót bezgotówkowy obniżył się z 5399,3 milionów złotych w dniu 31. XII. 1930 r. na 5072,7 milionów złotych w dniu 31. XII. 1931 r.

Położenie walutowe Banku Polskiego przedstawia następujące zestawienie (w milionach złotych).

	złoto	waluty zaliczone do pokrycia	złoto i waluty zaliczone do pokrycia	obieg biletów i natychmiast płatnych zobowiązań	po pokryciu %
31. XII. 1930 r.	562,3	288,4	850,7	1538,5	55,29
30. VI. 1931 r.	567,8	230,5	798,3	1500,0	53,22
31. XII. 1931 r.	600,4	88,0	688,4	1431,5	48,09

Pokrycie obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań samym złotem wynosiło w dniu 31. XII. 1931 r. 41,94% — rok przedtem wynosiło tylko 36,54%, czyli stosownie do wymagań sytuacji wzrosło o 14,78%. Pokrycie złotem obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań przewyższa minimum statutowe o 12%.

Z ogólnego zapasu złota Banku Polskiego, którego wartość wynosiła 600 391 tys. złotych, było w kraju za 486 522 tys. złotych, a zagranicą 113 868 tysięcy złotych.

Obieg bilonu wynosił w dniu 31. XII. 1931 roku 240 088 tysięcy złotych.

Wobec odpływu walut Bank Polski nie mógł prowadzić zbyt liberalnej polityki kredytowej. Niemniej nie zaniedbano pośpieszyć z pomocą kredy-

tową bankom prywatnym, dla uzupełnienia ich rezerw kasowych, uszczuplonych przez odpływ lokat zagranicznych i wkładów krajowych. Pomoc ta polegała na przyjmowaniu od banków weksli, płatnych w ciągu trzech miesięcy, a nie, jak dotychczas, w ciągu 75 dni oraz na przyznaniu im kredytów rezerwowych do wysokości 50% ponad normę przyznanego kredytu rezydencyjnego, z możliwością wykorzystania ich także na rachunku otwartym, zabezpieczonym nawet weksłami z terminem płatności od 3—6 miesięcy.

Ogólny obrót Banku Polskiego wyniósł w 1931 r. 77277,7 milionów złotych, czyli o 7000 milionów mniej aniżeli w roku ubiegłym.

Stopa dyskontowa utrzymała się bez zmiany w ciągu całego 1931 roku, na poziomie ustalonym w dniu 3 października 1930 r. i wynosiła 7,5%.

Dnia 23 lutego r. b. odbyło się zebranie akcjonariuszów, na którym po wysłuchaniu sprawozdania wygłoszonego przez prezesa Banku Polskiego p. Władysława Wróblewskiego, dokonano zatwierdzenia bilansu Banku wraz z rachunkiem zysków i strat. Z ogólnej sumy czystego zysku w wysokości 24 milionów przeznaczono 17 milionów na wypłacenie akcjonariuszom 12% dywidendy, 6,9 milionów przekazano Skarbowi Państwa, resztę czyli 100 tys. zł przeniesiono na 1932 rok.

Przeprowadzono również zmianę par. 53 statutu Banku Polskiego, podwyższając sumę bezprocentowego kredytu dla Rządu o dalsze 50 milionów złotych, to jest do 100 milionów złotych.

W wyniku wyborów uzupełniających do Rady Banku Polskiego, wybrano obok dotychczasowych członków Rady p. Edwarda Natansona, który zajął miejsce ś. p. Jana Zagłenicznego.

G.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI KOŁA ODLEWNIKÓW ZA ROK 1931.

Dnia 12. I. 1932 r. odbyło się Doroczne Walne Zebranie Koła Odlewników przy Stowarzyszeniu Techników Polskich w Warszawie, na którym ustępujący zarząd złożył sprawozdanie ze swej działalności.

Na dzień 31. XII. 1931 r. Koło liczyło 60-ciu członków, w tem 16 członków gości. Zarząd Koła odbył w roku sprawozdawczym 8 posiedzeń. Zebrani odczytowych było 6, na których zostały wygłoszone następujące referaty:

St. Ambrożewicz: „O nowoczesnych konstrukcjach suszarń w odlewniach“.

T. Miaskowski: „Specjalne żeliwo i możliwa jego rola w przemyśle“.

L. Guillet: „Le développement de l'enseignement technique en France et la formation des ingénieurs“.

R. Szymanderski: „Piec odlewniczy przechylny na pył węglowy“.

O. Marcinowski: „Staliwo specjalne“.

J. Zubko: „O nowoczesnych metodach mierzenia temperatur“.

Jednym z większych poczynań Koła było zorganizowanie I Zjazdu Odlewników Polskich, który pomimo ciężkiego kryzysu zgromadził większą ilość uczestników. Szczegółowe sprawozdanie ze Zjazdu drukowane było w dodatku czerwowym do „Hutnika“ za r. 1931 i w „Przemyśle Metalowym“ Nr. 22 za r. 1931, zaś naukowe prace Zjazdu umieszczone zo-

stały w zeszytach odlewniczych „Przeglądu Technicznego“¹⁾.

W celu zapoczątkowania czasopisma odlewniczego Zarząd łącznie z Redakcją „Przeglądu Technicznego“ zorganizował wydawnictwo co dwa miesiące specjalnych zeszytów odlewniczych „Przeglądu“, których w roku 1931 wyszło 3.

Koło Odlewników przy współudziale Muzeum Przemysłu i Rolnictwa zorganizowało cykl odczytów dla majstrów i formierzy pod tytułem: „Racjonalizacja pracy w odlewni“. Cykl ten składał się z 4-ch dwugodzinnych wykładów, które wygłosili pp.:

St. Ambrożewicz i S. Majewski — „Jakie oszczędności można zrobić w odlewni“.

R. Szymanderski i B. Grabowski — „Wlewy i wychody jako powód braku w odlewni“.

J. Kowtunow i F. Rakoczy — „Masa formierska i nieudane odlewy“.

Z. Lenartowicz — „Co możemy zaoszczędzić na wlewach“.

Wykłady te cieszyły się dużą frekwencją; i liczba słuchaczy sięgała 60 osób.

Koło Odlewników w ubiegłym roku nawiązało bliższy kontakt z czeskiemi odlewnikami zgrupowanymi w „COSS“, którego prezes p. prof. dr. met. F. Pišek brał udział w I Zjeździe Odlewników Polskich, jako oficjalny delegat czeskich odlewników, i wygłosił referat: „O próbach topienia na koksie karwińskim“.

Na skutek nawiązania kontaktu „COSS“ poświęciło I Zjazdowi Odlewników Polskich specjalny numer czasopisma „Strojnický Obzor“, umieszczając szereg referatów ogłoszonych na Zjeździe.

Koło Odlewników oficjalnie reprezentowane było na VI Międzynarodowym Kongresie Odlewników w Medjolanie, gdzie przedstawiło swój referat pióra doc. inż. K. Gierdziejewskiego pod tytułem „Próba systematyki braków odlewniczych“.

W październiku r. ub. odbył się w Brnie VIII Krajowy Zjazd Odlewników Czeskich, na którym Koło Odlewników było reprezentowane przez swego prezesa p. inż. J. Buzka.

Na dorocznym Walnym Zebraniu wybrano nowy Zarząd Koła, który ukonstytuował się następująco: prezes — inż. doc. K. Gierdziejewski, jego zastępca inż. R. Szymanderski, skarbnik inż. St. Ambrożewicz, sekretarz inż. O. Marcinowski oraz pp.: J. Abratański, S. Jarkowski, S. Knowiakowski (Grudziądz), Z. Lenartowicz i S. Szafranski (Ostrowiec) jako członkowie Zarządu.

Na temże Zebraniu jednogłośnie obrano dotychczasowego prezesa Koła p. inż. J. Buzka, który, wskutek oddalenia od Warszawy, zmuszony był odmówić dalszego kierownictwa pracami Koła, honorowym prezesem w uznaniu Jego zasług, tak dla Odlewnictwa, jak i dla Koła Odlewników przy Stowarzyszeniu Techników Polskich w Warszawie.

DŁUGOŚĆ URLOPÓW PRACOWNIKÓW UMYŚLOWYCH W PAŃSTWACH EUROPEJSKICH.

Jedynie nieliczne państwa w Europie przewidują ustawy obowiązujące udzielania urlopów *pracownikom umysłowym*, przyczem długość urlopu zależna jest od czasu przepracowanego w jednym zakładzie pracy.

¹⁾ p. „Przemysł Metalowy“ Nr. 7 z r. b. Artykuł „Literatura odlewnicza“.

Międzynarodowe Biuro Pracy podaje w grudniowym zeszycie swego miesięcznika ciekawe zestawienie długości trwania corocznych urlopów w państwach europejskich.

W *Austrji* pracownik umysłowy ma urlop po 6 mies. pracy — 15 dniowy, po 5 latach — 3 tygodniowy, po 10 latach — 4 tyg. zaś po 15 latach — 5 tygodniowy.

W *Finlandji* po 6 mies. — 1 tydzień urlopu, po 1 roku — 2 tyg. i po 5 latach — 3 tygodniowy.

W *Grecji* po 1 roku pracy — 7 dni urlopu.

W *Italji* po 1 roku pracy — 10 dni urlopu, po 5 latach — 15 dni, po 15 latach — 20 dni i po 25 latach — 30 dni.

W *Łotwie* po 6 mies. pracy — 2 tyg. urlopu.

W *Luksemburgu* po 3 latach — 10 dni i po 5 latach — 20 dni.

W *Rumunji* po 1 roku 7 dni, po 3 latach — 10 dni, po 5 latach — 14 dni i po 21 lat pracy — 30 dni urlopu.

W *Rosji* po 5 mies. — 2 tyg. urlopu.

W *Czechosłowacji* po 6 mies. — 10 dni, po 5 latach — 2 tyg., i po 15 latach — 3 tygodnie.

W *Jugostawji* po 6 mies. — 10 dni, po 5 latach — 2 tygodnie i po 15 latach — 3 tyg. urlopu.

W *Polsce* po 6 mies. — 15 dni i po 1 roku 30 dni.

Jak widać z powyższego urlopy pracowników umysłowych w Polsce są najdłuższe. Normalny u nas w Polsce urlop miesięczny otrzymuje pracownik umysłowy: w *Austrji* dopiero po 10 latach pracy, w *Italji* po 25 latach pracy, w *Rumunji* po 21 latach pracy. W innych państwach przemysłowych Europy, jak Niemcy, Francja, W. Brytania, Belgja i t. d. wogóle urlopów ustawowych niema.

WIADOMOŚCI Z ZAGRANICY.

Z Międzynarodowego Kartelu Drutu. W grudniu 1931 r. podpisana została w Brukseli umowa niemieckich, belgijskich, luksemburskich, czechosłowackich, węgierskich, holenderskich i duńskich producentów drutu, na mocy której utworzony został Międzynarodowy Kartel Drutu pod firmą „Iweco” — International Wire Export Company, (francuska nazwa brzmi: „Syndicat International pour la Vente des Produits Tréfilés”, niemiecka nazwa: „Internationales Drahtverfeinerungskartell”).

Umowa kartelowa podpisana została na 5 lat; na siedzibę Kartelu wybrano Brukselę (54, rue de Namur). „Iweco” posiada wyłączność sprzedaży wyrobów zrzeszonych fabryk z tem, że istniejące organizacje sprzedaży poszczególnych grup terytorjalnych poddane są kontroli Kartelu.

W skład „Iweco” weszły następujące fabryki:

Niemcy: Drahtverband, Vereinigte Stahlwerke, Westfälische Union, Westfälische Drahtindustrie Gutehoffnungshütte, Hösch, Klöckner Werke, Osnabmerker Kupfer und Drahtwerke, Felten & Guillaume, Oberschlesische Hüttenwerke.

Belgja i Luksemburg. Union des Tréfileries et Clouteries Belges, reprezentująca 13 producentów belgijskich.

Czechosłowacja: Mannesmann — Cobourg Lorn i Lutni w Bratisławie i Baska a Lutni Společnost w Pradze.

Holandja: Van Thiel Draadnagel, Helmond, Naamlooze Vennowtschap van Thiels Draadindustrie, Beek

an Donk, Everts en van der Weyden, N. W. Limburgsche Draadwaren en Draadflechtwerkfabriek.

Węgry: Rinamurani-Salgotarjana-Vasmü-Reszwenyrtarsasag.

Danja: Aktieselskabel, Nordiska Kabel — oy Traadfabrieken.

Kapitał zakładowy „Iweco” wynosi 1 milion franków, podzielony na tysiąc udziałów. Podział udziałów, odpowiadający kwotom kartelowym, wynosi:

Niemcy	528	Holandja	54
Belgja	343	Węgry	9
Czechosłowacja . .	60	Danja	6

Zaznaczyć trzeba, że nie jest narazie oficjalnie potwierdzona wiadomość o tem, iż prowadzone od dłuższego czasu pertraktacje o przystąpienie do „Iweco” francuskich producentów drutu zostały pomyślnie zakończone.

Upadłości w Belgji. „L'Usine Belge” z dnia 20 b. m. podaje, że ilość ogłoszonych w ostatnim tygodniu upadłości wyniosła w Belgji 20, wobec 15 w poprzednim tygodniu. Ogólna liczba upadłości za okres 6 cio tygodniowy t. j. od 1 stycznia 1932 roku do 15 lutego 1932 roku wyniosła 148 wobec liczby 121 za odpowiedni okres w końcu 1931 roku.

Wydobycie złota w Transwaalu. W ostatnich trzech latach kopalnie transwaalskie wydobyły złota:

w r. 1929 10 414 066 uncjy (323 919 kg)

„ 1930 10 719 760 „ (333 427 „)

„ 1931 10 874 145 „ (338 229 „)

W styczniu r. 1932 wydobyto 936 784 uncjy (29 138 kg). Jest to największe miesięczne wydobycie w ciągu ostatnich trzech lat.

FABRYKA TRAKÓW I MASZYN DO OBRÓBK DRZEWA W BYDGOSZCZY W ROKU 1930/31.

Fabryka Traków i Maszyn do obróbki drzewa, dawn. C. Blumwe i Syn w Bydgoszczy ogłosiła drukiem sprawozdanie ze swej działalności za rok operacyjny 1930/31, które przytaczamy w streszczeniu.

Rok obrachunkowy 1930/31 w porównaniu z latami poprzedniemi przedstawiał się niepomyślnie. Obroty, zwłaszcza w drugim półroczu, były nieznaczne, wobec ciężkiego kryzysu przeżywanego przez przemysł drzewny i budowlany oraz wielkie majątki ziemskie.

Przemysł drzewny, będący jeszcze przed kilku laty w pełnym rozkwicie, podupadł obecnie w walce o rynki zagraniczne z Sowietami. W rezultacie eksport drzewny zmalał do minimum, tak, że ilość czynnych tartaków w Polsce spadła o przeszło 50%.

Sytuacja w przemyśle budowlanym jest w Polsce daleko gorsza niż w innych Państwach Europy, gdzie jednak mimo kryzysu buduje się masowo domy mieszkalne. Wielkie majątki ziemskie, które mają gospodarstwa leśne, nie mogą wobec niskich cen oraz braku zbytu na produkty rolne robić inwestycji w tartakach.

Ilość wykonanych przez wymienioną firmę w roku sprawozdawczym traków wyniosła z powodu tej stagnacji zaledwie 14 sztuk, a innych maszyn do obróbki drzewa 176 sztuk, co w przeliczeniu na kg wyniosło łącznie z reparacjami 221 471 kg.

Wobec spadku zamówień, wywołanego ciężką sytuacją, Zakłady musiały ograniczyć ilość dni roboczych do 4 na tydzień oraz przeprowadzić najdalej idące oszczędności. Mimo to sytuacja była tak trudna, że rok bilansowy został zamknięty ze stratą w sumie zł 82 227,54. Nie jest to jednak strata na fabrykacji,

gdyż powstała ona z wątpliwych należności oraz z podatków płatnych w roku operacyjnym.

Z zysku za rok 1929/30 Zakłady przyznały akcjonariuszom 5% dywidendy, jednak wobec trwającej stagnacji w przemyśle zdecydowano na walnym zebraniu we wrześniu 1931 r. anulować wypłatę dywidendy za rok 1929/30.

NAJWYŻSZY BUDYNEK NA KONTYNENCIE EUROPEJSKIM POLSKIEJ BUDOWY.

Towarzystwo The Prudential Assurance Company Ltd w Londynie buduje na Placu Napoleona w Warszawie dom o 18 kondygnacjach, z których dwie dolne, podziemne, wykonane są jako żelazobetonowe, zaś 16 górnych będą miały szkielet żelazny, składający się z szeregow słupów, podciągów stropowych i ściennych oraz wiązań wiatrowych.

Powierzchnia w rzucie poziomym tej części budynku wynosi 290 m².

Obok wysokiego budynku o 18 kondygnacjach wybudowany będzie niższy o 8 kondygnacjach, z których dwie dolne, podziemne, wykonane są w żelbecie, zaś 6 górnych będą posiadały szkielet żelazny. Rzut poziomy niższego budynku wynosi 1100 m².

Wysokość nad powierzchnią ziemi budynku o 18 kondygnacjach wynosi 63 m, zaś niższego budynku 24 m. Budynek o 18 kondygnacjach jest najwyższy z liczby zbudowanych dotychczas na kontynencie

europiejskim. Konstrukcja żelazna szkieletu zaprojektowana została jako spawana w warsztatach, przy zastosowaniu nitów jedynie tylko w połączeniach montażowych na placu budowy.

Waga konstrukcji szkieletu żelaznego dla wyższego budynku wynosi około 540 tonn, zaś dla niższego około 500 tonn.

Fundament oraz dwie kondygnacje dolne pod całość budowli wykonało w żelazobetonie Towarzystwo Przemysłu Metalowego K. Rudzki i S-ka w Warszawie.

Wykonanie konstrukcji żelaznej szkieletu dla wysokiej części budynku odbywa się w warsztatach tejże firmy, zaś dla budynku niższego w „Hucie Pokój“.

Całkowity montaż szkieletu na placu budowy dla obu budynków wykonywa Towarzystwo K. Rudzki i S-ka.

ZMIANY W WYDAWNICTWACH INSTYTUTU BADANIA KONJUNKTUR GOSPODARCZYCH I CEN.

Dyrektor Instytutu Badania Konjunktur Gospodarczych i Cen prof. Edward Lipiński zawiadomił czytelników o zmianach, jakie mają nastąpić w wydawnictwach Instytutu następującym komunikatem.

Z początkiem roku bieżącego przeprowadziliśmy reformę w publikacjach Instytutu Badania Konjunktur Gospodarczych i Cen. Reforma ta podyktowana została z jednej strony koniecznością stosowania daleko idących oszczędności, na skutek znacznego zmniejszenia środków pozostawionych do dyspozycji Instytutu; z drugiej zaś strony do reformy wydawnictwa przyczyniło się dążenie do jaknajlepszego przystosowania publikacji Instytutu do potrzeb życia gospodarczego.

Przeprowadzona reforma polega na rozbięciu dotychczasowego miesięcznego wydawnictwa „Konjunktura Gospodarcza” na trzy wydawnictwa (objęte wszystkie tą samą nazwą).

Dotychczasowy dział opisu konjunktury gospodarczej w Polsce i w głównych krajach zagranicznych wydzielony będzie w specjalny zeszyt kwartalny. Pierwszy zeszyt tego kwartalnika ukaże się w końcu kwietnia r. b.

Dział artykułów i notatek ujęty będzie również w formę osobnego zeszytu i ukazywać się będzie cztery razy do roku, w okresach czasu między sprawozdaniami kwartalnymi. Dział tablic statystycznych ukazywać się będzie co miesiąc.

„LOT POLSKI“.

„Lot Polski”, organ oficjalny Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej oraz Aeroklubu R. P. wychodzi od 10 lat, służąc idei obrony kraju.

Celem bezpośrednim działalności „Lotu Polskiego” jest utrzymywanie stałego kontaktu między szerokimi sferami społeczeństwa, a Ligą Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej i ciągle wzmacnianie w tych sferach czujności w sprawach związanych z akcją obrony powietrznej i przeciwgazowej Polski.

„Lot Polski” jest barwnie ilustrowany i zawiera szereg cennych informacji z całego świata w dziedzinie lotniczo-gazowej. Prenumerata roczna wynosi złotych 10.— Adres „Lotu” Wierzbowa 9, tel. 311-48.

SŁOWNICTWO NARZĘDZIOWE

W administracji „Przemysłu Metalowego” jest do nabycia kilka oprawnych w płótno egzemplarzy Ilustrowanego Słownictwa Narzędziowego. Wydawn. Centr. Zakł. Zaop. Saperskiego (1927).

Cena egzemplarza zł 7,50

Projekt 16-to piętrowego gmachu Tow. Ubez. „Przezorność”
Warszawa, Pl. Napoleona. Konstrukcja gmachu stalowa.

Ceny metali według notowań giełdy londyńskiej
w dn. 25. II. 1932 r. w złotych po kursie dnia za tonnę metr.

Aluminium	—	Miedź standard	1120
Antymon	—	Ołów miękki	435
Cyna standard	4232	Nikiel	—
Cynk hutniczy	416	Rtęć	—
Miedź elektrolityczna	1249	Srebro za 1 kg	82

Ceny metali w Warszawie.

Dom handlowy A. Gepner notował w ostatnim tygodniu następujące ceny metali:

Cyna Banka w blokach za kg	zł 5,70
Ołów hutniczy	0,80
Cynk hutniczy	0,85
Antymon	1,40
Aluminium hutnicze	3,50
Blacha miedziana	3,10—3,50
Blacha mosiężna	2,70—3,80
Blacha cynkowa	1,24
Nikiel w kostkach	8,—

Ceny wyrobów ogniotrwałych.

Związek Fabryk Wyrobów Szamotowych i Ogniotrwałych notuje następujące ceny z ważnością od dn. 10 września 1930 r. aż do odwołania. Ceny rozumieją się w złotych za 100 kg. franco wagon stacja załadowania.

Cegła ogniotrwała zwyczajna	zł 8,80	Cegła kotłowa normalna	zł 20,50
Cegła kopulakowa normalna	„ 14,30	Cegła kotłowa fasonowa	„ 23,—
Cegła kopulakowa fasonowa	„ 15,40	Zaprawa	„ 8,—
			i „ 1050

Cena żelaza handlowego.

Syndykat Polskich Hut Żelaznych notuje od d. 1.V.1928 cenę zasadniczą żelaza handlowego za 1 t. franco wagon stacja Chebzie — 350 złotych + 2%.

Ceny rur żeliwnych.

Biuro Sprzedaży Rur Zjedn. Odlewni „Ruropol“ w Warszawie ul. Nowy Świat 35 notuje następujące ceny w złotych za 100 kg., obowiązujące do odwołania:

Rury wodociągowe (stojąco lane) . . . . . zł. 59.—
+ dopłata rozmiarowa

Fasony zależnie od typu i rozmiaru o zł. 13 do 25 drożej za 100 kg.

Ceny powyższe należy rozumieć franco wagon stacja załadowania przy pełnowagonowych zamówieniach.

Cena odlewów żeliwnych.

Podług notowań Grupy V (Odlewni) Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych cena odlewów żeliwnych surowych dla Warszawy wynosi od dnia 25. V. 29. od 0,78 zł do 1,61 zł za 1 kg. loco fabryka.

Ceny odlewów glinowych.

Warszawskie odlewnie notują ceny surowych odlewów glinowych (aluminowych) od 9 do 14 złotych za kilogram.

Cena blachy cynkowej.

Biuro Sprzedaży Polskich Walcowni Cynku w Katowicach notuje następujące ceny blachy cynkowej:

I. Dla hurtowników przy kupnie na własny rachunek i do sprzedaży w drodze komisowej:

przy kupnie 30 t. naraz	zł. 104,15 za 100 kg
przy kupnie mniej niż 30 t.	
od 5 t.	zł. 106,30 za 100 kg

II. Przy sprzedaży przez hurtowników i kupców uprzywilejowanych nie w drodze komisowej — odsprzedawcom:

zł. 110,65 za 100 kg

III. Przy sprzedaży przez hurtowników i kupców uprzywilejowanych ze składu konsumentom:

zł. 115,— za 100 kg

Parytet: st. kol. Chebzie.

Cena blachy ocynkowanej.

Cynkownia Warszawska notuje od d. 1. I. 1932. następujące ceny blachy żelaznej ocynkowanej za 1 kg. franco stacja Warszawa. Blacha żelazna ocynkowana gatunku najwyższego:
711×1422×0,45 mm. . . . . 1 zł. 15 gr.
711×1422×0,50 mm. . . . . 1 „ 10 „
1000×2000×0,50 mm. . . . . 1 „ 12 „
Blachy 2-go gatunku o 6% tańsze.
Ceny bez zobowiązania.

Patenty udzielone przez Urząd Patentowy.

13432. *Werner Otto*. Elektryczny przyrząd do suszenia rąk za pomocą ciepłego powietrza.
13434. *Georg Kränzlein i Samesreuther & Co. G. m. b. H.* Grzejnik.
13421. *Recks Opvarmnings Com. Aktieselskab*. Kocioł stojący z blachy stalowej z zewnętrznym płaszczem wodnym i umieszczonymi w palenisku przegrodami wodnymi z pionowych rur.
13338. *Bruno Bauer*. Uzbrojony rdzeń żelazny lub żeliwny słupów żelazobetonowych.
13351. *Bronisław Jaroszewicz*. Sposób łączenia zespołów konstrukcyj drewnianych między sobą oraz z konstrukcjami żelazobetonowymi za pomocą klamerek metalowych.
13343. *Maschinenfabrik Augsburg Nürnberg A. G.* Zbiornik gazowy teleskopowy z uszczelnieniem ślizgowym.
13215. *Wilhelm Becker*. Urządzenie do nawijania taśmy fornierowej w łuszczarkach do cięcia fornierów.
13321. *The Anode Rubber Company Limited*. Sposób stężania oraz odparowania płynów i urządzenie do wykonywania tego sposobu.
13471. *Ernst Bleibler*. Urządzenie walcowe do suszenia celulozowych błon, taśm i filmów.
13233. *Säurefabrik Schweizerhall*. Sposób prażenia rud siarkowych i innych materiałów zawierających siarkę.
13413. *Metallgesellschaft Aktiengesellschaft*. Sposób obróbki rud, produktów hutniczych i podobnych materiałów.
13414. *„Berzelius“ Metallhütten-Gesellschaft mit beschränkter Haftung*. Urządzenie do podtrzymywania rudy w okrągłych aparatach Dwight Lloyd'a.
13277. *Fusion & Volatilisation Société Anonyme*. Sposób obróbki rud i rozmaitych pozostałości z jednoczesnym gazowaniem paliwa.
13254. *Alexandre Folliet i Nicolas Saindenrichin*. Sposób wydzielenia składników metalicznych z rud cynkowych.
13289. *Auguste de Casembroot*. Sposób wzbogacania wszelkich rud ze złóż wapińskich.
13416. *Metallgesellschaft Aktiengesellschaft*. Sposób wyprażenia rud siarczkowych, zwłaszcza blendy cynkowej, w dwóch fazach.
13417. *Metallgesellschaft Aktiengesellschaft*. Sposób otrzymywania kadmu.
13412. *N. V. Philips Gloeilampenfabrieken*. Sposób otrzymywania metali alkalicznych oraz metali ziem alkalicznych.
13342. *Lucien Stuerbelle*. Sposób otrzymywania metali, zwłaszcza cynku z ich rud za pomocą elektolizy.
13387. *Jan Lemańczyk*. Jarzmo do mierzenia miąższości drzewa ściętego.
13449. *Mieczysław Danowski*. Przyrząd do mierzenia drzewa.
13074. *Aleksander Krzywiac*. Sposób wzmocnienia krawędzi blaszanych przepon w miejscach ich spojenia.
13082. *Edward Haftke i Zjednoczone Wytwórnice Gaśnicze Mi-Ra Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*. Gaśnica.
13062. *Etablissements Bouillon Frères*. Zamknięcie szczelne.
13046. *The Cirva Auzogiro Company Limited*. Samolot.
13087. *Elis Nordquist*. Urządzenie do uruchamiania karabina maszynowego na aparacie lotniczym za pomocą jego silnika.
13184. *Vincent Wiśniewski*. Napęd do samolotów.
13180. *Państwowe Zakłady Lotnicze*. Podwozie nożycowe.
13048. *Société Electro-Mécanique d'Appareillage pour l'Essence*. Powłoka ochronna zbiornika na benzynę w samolotach.
13093. *S. A. Brevetti Aeronautici „Salvator“*. Spadochron odkształcający się sprężysto.